

Nr 676

Av herr Holmberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 52, angående riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken, m. m.

(Lika lydande med motion nr 830 i Andra kammaren)

I proposition nr 52 framlägger Kungl. Maj:t förslag angående riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken, m. m. Förslagen bygger på arbetsmarknadsutredningens betänkande och innebär i stort sett fortsatt utbyggnad av arbetsmarknadspolitiken med bibehållen principiell målsättning och förbättrad samordning mellan olika verksamhetsformer.

Med arbetsmarknadspolitik avser 1960 års arbetsmarknadsutredning åtgärder som främjar anpassningen mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft samt åtgärder som åstadkommer sysselsättningssökning med andra än generella ekonomisk-politiska medel. Samtidigt ingår arbetsmarknadspolitiken enligt utredningen som ett led i den ekonomiska politiken och skall kunna medverka till att i vissa lägen höja den totala efterfrågan på varor och tjänster, i andra lägen sänka efterfrågan.

Inledningsvis framhåller departementschefen även angelägenheten av att fastställa så tydliga förutsättningar som möjligt för de situationer då arbetsmarknadspolitiska åtgärder skall vidtas.

Gentemot vad departementschefen härutinnan anfört har vi intet att erinra, inte heller mot den ovan angivna allmänna målsättningen för arbetsmarknadspolitiken. Det bör emellertid understrykas att denna målsättning väsentligt överskrider gränserna för de arbetsuppgifter som naturligt tillkommer arbetsmarknadsverket. Det kan sålunda hävdas att en mycket stor del av vårt lands utbildningsverksamhet är i vid mening arbetsmarknadspolitiskt motiverad, vilket inte hindrar att två från arbetsmarknadsstyrelsen helt fristående ämbetsverk — skolöverstyrelsen och universitetskanslersämbetet — till övervägande delen här bär ansvaret. Detsamma gäller för t. ex. socialstyrelsens och medicinalstyrelsens verksamhetsområden, där en rad aktiviteter återfinns, som i större eller mindre utsträckning påverkar den arbetsmarknadspolitiska utvecklingen. Dessa förhållanden accentuerar behovet av gränsdragningar på ämbetsverksnivå beträffande det arbetsmarknadspolitiska området. I annat fall kan oklarhet uppstå i fråga om kompetensfördelningen.

I propositionen görs inga försök att närmare utreda detta spörsmål.

Denna brist i framställningen är anmärkningsvärd i synnerhet mot bakgrunden av den vida definition som fastställts beträffande begreppet arbetsmarknadspolitik. Däri kan man, som även konjunkturinstitutet påpekar i sitt remissvar »inkludera praktiskt taget all ekonomisk politik utom möjligen ändringar i ränta och skattesatser».

I propositionen föreslås ett stort antal aktiviteter, dels sådana som verkat lång tid, dels sådana som man försöksvis provat, dels ock helt nya. Tyvärr ger emellertid propositionen inget utrymme för diskussion rörande en inbördes avvägning mellan de olika förslagen ur t. ex. kostnadssynpunkt. Bl. a. konjunkturinstitutet har i sitt remissyttrande uppmärksammat detta:

Man skulle inledningsvis behövt en presentation av olika arbetsmarknadspolitiska medel, av deras nuvarande användning med hänsyn till olika mål, av kostnaden för denna användning och av deras institutionella anknytning till olika beslutande organ — allt detta gärna i en diagrammatisk kartläggning. En sådan kartläggning kunde bilda bakgrunden för en systematisk diskussion av och inbördes avvägning mellan de förslag som sedan framföres. Alla dessa förslag hänger nu mer eller mindre i luften var för sig i den meningen att man saknar referensskalor och vikter framför allt med hänsyn till kostnader å ena sidan och målorientering å den andra.

Frånvaron av ovannämnda material gör det de facto omöjligt för riksdagen att med utgångspunkt från propositionen bedöma effekten av olika åtgärder i förhållande till insatserna.

Departementschefen synes i vissa avseenden vara medveten om dessa brister. Med hänsyn till att en enligt hans mening »intensifierad omskolningsverksamhet torde bli en av de väsentligaste inslagen i den framtida arbetsmarknadspolitiken» och de betydande belopp som staten ger ut för denna, anser han det angeläget att få effekten av verksamheten närmare belyst. Då kostnaderna för denna omskolningsverksamhet hittills snarare torde över- än understiga en milliard kronor och har pågått under många år är det anmärkningsvärt att en sådan analys icke tidigare gjorts. Enligt vår mening bör fortlöpande analyser höra till verksamheten på detta område.

Åtgärder av nämnt slag, som är ägnade att effektivisera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bör givetvis i alla sammanhang eftersträvas såväl på planeringsstadiet som då det gäller den praktiska tillämpningen. Den nuvarande och i än högre grad den förväntade bristsituationen på arbetsmarknaden förstärker behovet av väl avvägda insatser härvidlag. Långtidsutredningen räknar sålunda med ett »gap» i arbetskraftskalkylen av 155 000 förvärvsarbetande år 1970 under förutsättning att den aviserade arbetstidsförkortningen till 42½ timmar verkligen genomförs. Om veckoarbetstiden ej ändras minskas detta »gap» till 55 000.

Långtidsutredningen betraktar denna prognos som »optimistisk». Obestridligt är även att denna situation påverkar de åtgärder som arbetsmarknadspolitiskt behöver vidtagas genom såväl arbetsmarknadsverket som

andra myndigheters försorg för att åstadkomma största möjliga balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

I detta sammanhang vill vi ånyo erinra om den positiva effekt på utbudet av arbetskraft som en väsentlig sänkning av den progressiva beskattningen skulle medföra. Även om denna inte kan sägas vara den enda orsaken till att personer med kvalificerad yrkesutbildning icke kvarstår i yrket, underlåter att återvända dit eller att åta sig extra arbetsinsatser är det obestridligt att den betungande marginalbeskattningen utgör en stark hämmande faktor som den förenämnda arbetskraftsprognosen och en eventuell arbetstidsförkortning gör det alltmer angeläget att undanröja.

Arbetsförmedling

Arbetsmarknadsverket har under de senaste åren expanderat mycket starkt. Totala antalet av verket avlönade hel- och deltidsanställda har under åren 1960—1965 ökat från ca 3 200 till ca 4 500. Den väsentliga delen av ökningen faller på arbetsförmedlingen, som under denna tid förstärkts med ca 840 personer. Nya och vidgade arbetsuppgifter, ökade krav på effektivitet och service inte minst inom arbetsvården och yrkesvägledningen samt en utvidgning av arbetsförmedlingen för tjänstemannagrupperna har gjort en ökning av personalen motiverad. Arbetsmarknadsstyrelsen har varje år i sina petita gjort framställningar om ytterligare betydande personalförstärkningar, vilka till en del tillstyrkts av departementschefen. För budgetåret 1966/67 har styrelsen hemställt om inrättande av 307 nya tjänster, varav 60 inom arbetsmarknadsstyrelsens centrala organisation och återstoden på arbetsförmedlingens område. Departementschefen har i nu föreliggande proposition tillstyrkt ca 150. Denna snabba och starka ökning är ägnad att inge betänkligheter, inte minst med hänsyn till den markanta brist på arbetskraft och de förslag om personalförstärkningar, som finns inom många andra samhällsviktiga områden. Vi vill erinra om att departementschefen, under åberopande bl. a. av den betydande personalökning som redan ägt rum, i statsverkspropositionen 1964 ansåg »det motiverat att en översyn av arbetsmarknadsverket kom till stånd i syfte att rationalisera arbetet och såvitt möjligt begränsa behovet av arbetskraft ävensom uppnå en ändamålsenlig arbetsfördelning mellan arbetsmarknadsverket och andra organ». I nu föreliggande proposition erinrar departementschefen om att arbetsförmedlingen, yrkesvägledningen och arbetsvården prövas vid den översyn av arbetsmarknadsverkets organisation, som statskontoret genomför i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen. Denna översyn beräknas bli slutförd under budgetåret 1967/68. Det kan enligt vårt bedömande inte vara riktigt att medan denna översyn pågår öka antalet nya tjänster i den omfattning som departementschefen föreslår. Vi kan därför inte godtaga inrättandet av de sammanlagt 65 nya tjänster vilka avser aktiveringsuppgifter och allmän förmedling. Detta medför ett minskat anslagsbehov av 1 925 000 kronor. I stäl-

let bör anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal uppräknas med ytterligare 125 000 kronor. Anslagsposten Arbetsförmedlingen: Omkostnader torde genom den av oss förordade begränsade personalökningen kunna minskas med ca 300 000 kronor.

Arbetsmarknadsutredningen har bl. a. föreslagit att förutsättningar skapas för att möjliggöra en ökning av arbetsförmedlingens omsättningsandel. I princip råder statsmonopol på arbetsförmedlingens område. Genom särskild lag får förmedlingsverksamhet med vissa särskilda undantag icke bedrivas i förvärvssyfte. Även om utredningens ovan nämnda uppfattning i och för sig med hänsyn till den offentliga arbetsförmedlingens vidare överblick över läget på arbetsmarknaden och därmed möjlighet att bättre fylla sin uppgift kan vara riktig, kan vi inte finna det lämpligt att arbetsförmedlingen handhar förmedlingsverksamheten på alla områden. Det har i praktiken visat sig att privata organ väl kan ge den service som efterfrågas på marknaden. Inte minst för högre tjänstemän, specialister och personer med viss yrkesutbildning, för vilka arbetsmarknaden är begränsad, kan förmedlingen ombesörjas av andra. Vi vill erinra om att riksdagen tidigare behandlat frågan om den verksamhet som utövas av skrivbyråerna. Att dessa fyller en mycket viktig funktion har bekräftats av en rad myndigheter som tar deras tjänster i anspråk. Genom tilläggsdirektiv i oktober 1963 erhöll arbetsmarknadsutredningen i anledning av riksdagens uttalande i uppdrag att överse lagen om arbetsförmedling. För att slutförandet av utredningen inte skulle försenas har denna fråga uppdragits åt särskilda sakkunniga. Det är angeläget att sistnämnda utredning finner lösningar som gör det möjligt även för andra än den offentliga arbetsförmedlingen att utöva den verksamhet som motsvarar ett angeläget behov. Huvudparten av lediga tjänster tillsättes nu efter direkt kontakt mellan arbetsgivare och arbetssökande medan arbetsförmedlingen anlitas för de mera besvärliga problemen. Denna naturliga direktkontakt är det angeläget att bevara. Vi kan därför inte finna någon anledning att höja arbetsförmedlingens kvantitativa ambitioner.

Arbetsförmedlingens organisation omfattar för närvarande ca 200 ortsombud och ca 200 lokalombud. Endast de förra har fastställd expeditionstid om en à två timmar om dagen. Det övervägande antalet lokalombud finns i de två nordligaste länen. Just i glesbygder och mindre orter är de svåraste sysselsättningsproblemen för handen. Det har, som utredningen framhållit, beräknats att ca 25 % av den registrerade arbetslösheten i landet är lokaliserad till områden som betjänas av ombud. Mot denna bakgrund har utredningen yrkat på att förmedlingen i glesbygder och mindre orter så långt möjligt ersättes med väl utrustade kontor i lämpligt belägna centralorter. I remissyttranden har två länsarbetsnämnder i glesbygd distrikt — Västerbottens och Kopparbergs län — framhållit att dessa tjänster bör indragas och ersättas med den effektivare reseförmedlingen. I Jämtland har

sådan försöksverksamhet gett positiva resultat. Departementschefen är emellertid under åberopande av att de »alltjämt har en viktig uppgift att fylla i glesbygderna» icke beredd att föreslå någon omedelbar avveckling av ombudssystemet. Enligt vår uppfattning kan systemet med ombud icke helt fylla den funktion av differentiering och god service som bör ställas på förmedlingen. Centrala kontor med kvalificerad personal och reseförmedling torde vara effektivare och mera ekonomiskt. Vi föreslår sålunda att ombudssystemet successivt avvecklas.

Yrkesutbildningen

Omskolningen har i dag sin största betydelse som hjälpmedel i kampen mot arbetslöshet som betingas av strukturförändringar inom näringslivet. Den kan därigenom bli till gagn för såväl samhälle som enskild — ur samhällssynpunkt kan ett bättre utnyttjande av arbetskraftsresurserna åstadkommas, och för den enskilde kan möjligheter till omskolning leda till gynnsammare arbets- och inkomstbetingelser. På senare tid har arbetsmarknadsstyrelsen särskilt strävat efter att öka de handikappades och den äldre arbetskraftens deltagande i omskolningsverksamheten. Framhållas bör även de insatser som gjorts för att förbättra försörjningsmöjligheterna för ensamstående kvinnor med ingen eller ofullständig yrkesutbildning. Från vår sida ser vi med tillfredsställelse på de initiativ som tagits på dessa områden, liksom vi gärna vill stödja förslag, som härvidlag är ägnade att åstadkomma framtida förbättringar.

Arbetsmarknadsutredningen har lagt fram vissa förslag i syfte att vidga omskolningens användningsområde. Bl. a. föreslås en generös tillämpning av nuvarande bestämmelser, som föreskriver att omskolning i vissa fall kan ske även om en faktisk arbetslöshetssituation inte föreligger, nämligen om vederbörande riskerar att bli arbetslös i en nära framtid. Omskolning bör sålunda kunna användas för att underlätta en omställning till andra arbetsuppgifter, om en bedömning av sysselsättningsförhållandena på längre sikt ger vi handen, att övergång till ett annat yrke måste anses nödvändig för att trygga den enskildes sysselsättning. I det sammanhanget förordar utredningen att rekryteringen till omskolningskurserna i ökad omfattning skall kunna avse andra än arbetslösa samt föreslår en kraftig uppräknig av anslaget till s. k. bristyrkesutbildning.

Vid behandlingen av utredningens förslag berör departementschefen vuxenutbildningsproblematiken i dess helhet, varvid erinras om att regeringen till nästa års riksdag kommer att framlägga förslag beträffande såväl lösningen av studiefinansieringsfrågorna för de vuxenstudierande som vuxenutbildningens framtida organisation. Detta leder enligt departementschefens mening till att vissa av utredningens förslag bör prövas »först i samband med ett samlat ställningstagande till vuxenutbildningsfrågorna».

Beträffande förslaget om vidgad kursverksamhet för icke arbetslösa med-

ger dock departementschefen i avvaktan på nästa års behandling av vuxenutbildningen en viss utbyggnad av verksamheten. De skäl som därvid åberopas är behovet av aktivare strukturpolitiska insatser och önskemålet att förbättra de lågavlönades ställning. Till den ovan nämnda bristyrkesutbildningen anvisar departementschefen ett belopp av 10 miljoner kronor, vilket innebär en betydande ökning i förhållande till de 500 000 kronor, som för närvarande står till verkets förfogande för denna verksamhet.

Som framgått av ovanstående anser vi omskolningsverksamheten ha en betydelsefull samhällsuppgift att fylla. Det finns vidare ingenting som tyder på att denna uppgift kommer att te sig mindre angelägen i framtiden. Snarare kommer en allt snabbare omstrukturering av samhället att accentuera behovet av omskolning och vuxenutbildning över huvud taget.

I anslutning till departementschefens förslag om en utvidgning av omskolningsverksamheten till andra än arbetslösa uppstår emellertid svårösta gränsdragningsproblem mellan å ena sidan arbetsmarknadsstyrelsen och å andra sidan övriga myndigheter, exempelvis skolöverstyrelsen. Omskolning av arbetslösa eller personer med risk att bli arbetslösa är uppenbarligen en uppgift som bör ankomma på arbetsmarknadsverket. Den lika viktiga uppgiften att vidareutbilda människor som har arbete men ambition och intresse för sådan utbildning eller utbildning för annan yrkesverksamhet bör däremot lämpligen tillkomma det organ som kan komma att anförtros den allmänna vuxenutbildningen.

Mot bakgrunden av att studiestödets utformning redan nästa år kommer att bli föremål för riksdagens behandling, varvid även ovan antydda gränsdragningsproblem måste bli föremål för prövning, är det enligt vår mening inte lämpligt att i nuläget utvidga omskolningsverksamheten på sätt som propositionen anger. Detta skulle försvåra en förutsättningslös prövning av hithörande frågor.

Förslaget om en ökning av medelsanvisningen till den s. k. bristyrkesutbildningen kan vi inte biträda. Vi har full förståelse för att situationer kan uppstå på arbetsmarknaden då viss utbildad arbetskraft inte står att uppbringa. Å andra sidan bör en flexibel och välplanerad utbildningsverksamhet till större delen kunna motverka dylika företeelser. Det nu utgående anslaget om 500 000 kronor bör under sådana förhållanden vara till fyllest. Därtill kommer de skäl som ovan anförts beträffande vuxenutbildningens behandling i ett sammanhang.

Redovisning av resultatet av omskolning och rörlighetsfrämjande åtgärder

Arbetsmarknadsutredningen har i sitt betänkande redovisat efterundersökningar som företagits för att belysa sysselsättningsförhållandena för personer som deltagit i nybörjar- och omskolningskurser. Av denna framgår att under september 1962 hade 78 % av de manliga och 70 % av de kvinnliga deltagarna i yrkesöverstyrelsens omskolningskurser arbete i öppna mark-

naden. Anställning i utbildningsyrket hade 45 % av männen och 49 % av kvinnorna. Likaledes genomförde arbetsmarknadsstyrelsen efter framställning från utredningen en undersökning för att få belyst hur det gått för de personer som i samband med flyttning under 1959 och 1960 erhållit bidrag. Undersökningen visade — efter en observationstid på 26 resp. 14 månader för två grupper — att 90 % av de med säkerhet kända fallen antingen var kvar i den anvisade anställningen eller haft annan sysselsättning under huvuddelen av tiden efter anställningens upphörande. Arbetslösa under huvuddelen av tiden efter anställningens upphörande var 32 personer eller 3 % av samtliga. Bägge undersökningarna var relativt begränsade och gjordes för många år sedan. Med hänsyn till att verksamheten och kostnaderna därefter väsentligt ökat finner vi det vara angeläget att sådana undersökningar ånyo göres för att ge underlag för en bedömning av resultatet i relation till kostnaderna. Departementschefen säger att han har för avsikt att, bl. a. med hänsyn till de betydande belopp som staten ger ut för omskolning, närmare överväga hur en belysning kan erhållas av verksamhetens effekt. Vi föreslår därför att en sådan undersökning av effekten av omskolningsverksamheten och de rörlighetsfrämjande åtgärderna snarast möjligt kommer till stånd.

Arbetsmarknadsstyrelsens byggande verksamhet

Då arbetsmarknadsstyrelsen tillkom 1947 beslöts att egen byggande verksamhet liksom under arbetsmarknadskommissionens tid skulle ingå bland de sysselsättningsskapande åtgärderna. Motiveringen härför var bl. a. att ge arbetsmarknadsverket möjlighet till snabbt och effektivt insättande av offentliga arbeten. Arbetsmarknadsutredningen har anfört flera skäl för att arbetsmarknadsstyrelsens byggande verksamhet successivt skall avvecklas. Möjligheten att snabbt starta beredskapsarbeten har avsevärt förbättrats. Andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder har utvidgats och effektiviserats. Exempelvis har tillkommit ett system med varsel vid permitteringar och driftsinskränkningar som gett myndigheterna tid att förbereda åtgärder för att uppehålla sysselsättningen, och möjligheterna att underlätta den friställda arbetskraftens omställning har radikalt förbättrats. Enligt utredningens uppfattning visar erfarenheterna från de senaste åren att den snabbhet och följsamhet som måste karaktärisera arbetsmarknadspolitiken också på detta område mycket väl kan uppnås även om beredskapsarbetena helt utföres i vederbörande fackmyndigheters egen regi eller genom entreprenörer som anlitas av dessa. En uppdelning av beredskapsbyggandet på flera myndigheter förutsätter i vissa avseenden en dubbelorganisation som varken är rationell eller ekonomisk. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förklarat sig beredd att övertaga vägbyggandet. Enligt vår uppfattning har arbetsmarknadsutredningen anfört välgående skäl för att arbetsmarknadsstyrelsens egen byggande verksamhet successivt avvecklas, och vi förordar att så sker.

Investeringsfonderna

Systemet med skattefria avsättningar till investeringsfonder tillkom redan 1938. Bestämmelserna härom har därefter gång efter annan ändrats. Den nu gällande förordningen fastställdes 1955 och väsentliga ändringar gjordes senast 1963. Investeringsfonderna utnyttjades första gången vid konjunkturförsvagningen 1958 och i större utsträckning i stabiliserande syfte 1962—1963. I remissyttrande över utredningen om lokaliseringsspolitiken framhöll arbetsmarknadsstyrelsen att investeringsfonderna inte skulle användas i lokaliseringsspolitiken. Om så skedde skulle fondernas värde som konjunkturutjämnande instrument komma att väsentligt begränsas. Även arbetsmarknadsutredningen underströk att investeringsfonderna borde förbehållas rent konjunkturpolitiska uppgifter. I propositionen ang. lokaliseringsspolitiken framhöll departementschefen att om fonderna mera varaktigt utnyttjades i lokaliseringssyfte fanns det risk för att de inte längre kunde användas för sitt egentliga syfte att i lågkonjunkturen stimulera till investeringar i vissa områden med bristande sysselsättningsmöjligheter. Med nu gällande utformning kan emellertid investeringsfonderna även tas i anspråk om det med hänsyn till läget på arbetsmarknaden och övriga förekommande omständigheter befinns vara av synnerlig vikt för det allmänna att viss investering görs. Departementschefen framhåller att härmed avses främst investeringar i våra på export inriktade basindustrier och andra långsiktiga investeringar av betydelse för samhällsekonomin. I utlåtandet angående lokaliseringsspolitiken 1964 framhöll bankoutskottet att när särskilda former skapas för det lokaliseringsspolitiska stödet bör investeringsfonderna reserveras för sin egentliga uppgift. Bankoutskottets utlåtande godtogs av riksdagen.

Vi vill starkt understryka vad utredningen framhållit, nämligen att det inte kan stå i överensstämmelse med syftet med lagstiftningen om investeringsfonder att med investeringsfondsmedel finansierade arbeten påbörjas och utföres mitt under en utpräglad högkonjunktur. Gällande bestämmelser har gett möjlighet att utnyttja investeringsfonderna för att finansiera anläggningar i stödområden och samtidigt mångdubbelt större investeringar i områden som ur sysselsättningssynpunkt är att anse som »överhettade». Vi anser att nuvarande bestämmelser har givits en alltför vid tolkning. Vi vill inte motsätta oss att investeringsfondsmedel användes inom områden som är utsatta för en lokalt betingad konjunkturdämpning. Skall systemet med investeringsfonder kunna fylla sin funktion är det angeläget att de nuvarande bestämmelserna tolkas restriktivt.

Industribeställningar

Vid sidan av andra sysselsättningsskapande åtgärder såsom beredskapsarbeten och andra offentliga investeringar i byggnader och anläggningar har industribeställningar satts in dels under konjunkturdämpningen 1958—1959 dels under 1963. I förra fallet gällde det att stödja företaget med avsätt-

nings- och sysselsättningssvårigheter endera för att ge arbetsförmedlingen tid för en mera definitiv omplacering av den arbetskraft som berördes eller för att överbrygga sysselsättningsvårigheter som bedömdes vara av övergående natur. I det senare fallet gällde det däremot att främja sysselsättningen inom en hel bransch, nämligen verkstadsindustrien som enligt bedömningar i slutet av 1962 kunde väntas få svårigheter att upprätthålla sysselsättningen. Arbetsmarknadsutredningen förordade att möjligheten att lägga ut industribeställningar bör finnas även i fortsättningen. Vi vill emellertid liksom utredningen understryka vikten av att sådana beställningar, då varsel inkommit om friställning av personal till följd av driftsinskränkningar eller driftsnedläggelse, inte göres mer omfattande än vad som är oundgängligen nödvändigt för att ge arbetsförmedlingen erforderligt rådrum för att ordna nya anställningar eller utbildning. Även då varsel lämnats om temporär driftsinskränkning eller driftsnedläggelse men det ansetts angeläget att hålla personalen samlad för att kunna återuppta produktionen då läget förbättrats är det angeläget att iakttaga stor försiktighet så att önskvärda strukturella förändringar inte motverkas eller störningar uppstår i de fria konkurrensförhållandena. I dessa fall bör eventuella industribeställningar föregås av ingående undersökningar och överväganden.

Vid de industribeställningar som i stödande syfte sattes in 1963 erhöll arbetsmarknadsstyrelsen bemyndigande att under detta år genom utnyttjande av reservationsanslaget »Vissa sysselsättningsskapande åtgärder» bevilja kommuner, landsting och kommunala bolag statsbidrag med 20 procent av inköpssumman vid beställningar hos verkstadsindustrien. Samtidigt föreskrevs att utläggning av sådana beställningar skulle ske i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen. Styrelsen fick sålunda vida fullmakter på detta område. Vi har tidigare understrukit vikten av att iakttaga försiktighet vid industribeställningar. Hänsynstagande till några andra omständigheter och avvägningen i förhållande till behov och resurser på andra områden gör det angeläget att avgörandet ligger hos Kungl. Maj:t. Vi föreslår sålunda att beslut i fråga om industribeställningar helt förbehålles Kungl. Maj:t.

Institut för arbetsmarknadsfrågor

Föregående års riksdag beslöt hemställa hos Kungl. Maj:t om en utredning rörande inrättande av särskilda fakulteter eller institutioner för arbetsmarknadsfrågor. På uppdrag av Kungl. Maj:t har universitetskanslersämbetet företagit denna utredning och konsistoriet vid Stockholms universitet har lagt fram ett förslag om skapande av ett institut för arbetsmarknadsfrågor. Departementschefen har i propositionen hemställt om anslag för nästa budgetår under åttonde huvudtiteln till det nya institutet.

Vi anser liksom departementschefen att goda skäl talar för aktivering och samordning av forsknings- och utbildningsverksamheten på detta i betydelse växande område. Emellertid är landets tillgång på kvalificerade per-

soner för forskningsuppgifter otillräcklig och i särskild grad torde detta vara fallet på detta speciella område. Sedan flera år har vi gemensam nordisk arbetsmarknad. Flertalet av de frågor och problem som kan tänkas bli föremål för ett sådant forskningsinstituts uppgifter är gemensamma för alla de nordiska länderna. Liksom många andra områden borde detta vara en gemensam nordisk angelägenhet. Med ett samnordiskt institut för arbetsmarknadsfrågor skulle många av de frågor som nu sysselsätter kvalificerade personer i alla de nordiska länderna och som kan tänkas ta allt flera i anspråk kunna bli belysta utan onödigt dubbelarbete. Vi yrkar sålunda avslag på departementschefens förslag och föreslår att Kungl. Maj:t vid nästa års session med Nordiska rådet framlägger förslag om ett nordiskt institut för arbetsmarknadsfrågor.

Skulle likväl ett självständigt svenskt institut komma till stånd förordar vi att institutets chef skall ha samma kompetens som övriga professorer vid universitetet och tillsättas i samma ordning.

Under återopande av vad ovan anförts hemställes,
att riksdagen måtte

A. a) godkänna följande avlöningsstat för arbetsförmedlingen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	18 616 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	707 000
3. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i>	8 530 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	39 089 000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 400
6. Arvoden till yrkesvals lärare, <i>förslagsvis</i>	3 395 600
7. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	100 000
<hr/> Summa kronor 70 440 000	

b) till Arbetsförmedlingen: Avlöningar för budgetåret 1966/67 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 70 440 000 kronor,

c) till Arbetsförmedlingen: Omkostnader för budgetåret 1966/67 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 18 670 000 kronor;

B. till *Omskolning m. m.* för budgetåret 1966/67 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 170 500 000 kronor;

